

REFERENCES

1. Hrosul V. (2010), *Skhid, analytic and informative journal*, № 2 (102), pp. 66-71 (ukr).
2. Yesyutin A. A., Karpova Ye. V. (ed.) (2008), *Retail chains: Strategies, Economics and Management*, Moscow, 424 p. (rus).
3. Sidorov D. V. (2007), *Retail chains. Secrets of efficiency and typical errors at work with them*, Vershina, Moscow, 320 p. (rus).
4. Sysoyeva S. V., Buzukova E. A. (2011), *Category management. The course assortment management in retail*, Piter, St. Petersburg, 288 p. (rus).
5. Snegireva V. (2007), *Retail Shop. Assortment management by commodity categories*, Piter, St. Petersburg, 416 p. (rus).
6. Kiryukov S. I. (2011), *Becoming and development of the theory of management of marketing channels*, № 2 (R). - 2011, St. Petersburg, 47 p. (rus).
7. Kovalev K. Yu., Uvarov S. A., Shcheglov P. Ye. (2007), *Logistics in retail trade: how to construct an effective network*, Piter, St. Petersburg, 272 p. (rus).
8. Chernozubenko P. E., *Website «Zapiski marketologa» [«Notes marketer»]*, available at: http://www.marketch.ru/marketing_dictionary/marketing_terms_b/business_unit/ (rus).
9. Buyanova O., Davidov M., Kelbakh L., *Category Management: Theory and Practice in Russia*, available at: <http://ecr-all.org/wp-content/uploads/2009/09/catman-ecr-rus.pdf> (rus).
10. Tolmachova I., *Matrix WIN/WIN, «Uspeh-success.ru»*, available at: <http://uspeh-success.ru/matrixa-win-win/> (rus).
11. Kovi S. R. (2012), *The Seven Habits of Highly Effective People: Powerful Personality Development*, Moscow, p. 374 (rus).
12. Kemp D. (2012), *At first say «no.» Secrets of professional negotiators*, Dobraya kniga, Moscow, 272 p. (rus).

© Крещенко Оксана

Надійшла до редакції 30.07.2013

УДК: 330.342

КУЖЕЛЄВ МИХАЙЛО,

*доктор економічних наук, доцент кафедри фінансів і банківської справи
Донецького національного університету*

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ КОРПОРАЦІЇ

У статті розглянуто концептуальні підходи до формування механізму забезпечення фінансової безпеки корпорації в сучасних умовах. Запропоновано авторський підхід до визначення категорії "фінансова безпека корпорації" та методи забезпечення фінансової безпеки корпоративної структури.

Ключові слова: фінансова безпека корпорації; корпорація; фінансові загрози; фінансові інтереси; механізм забезпечення фінансової безпеки.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку корпоративних відносин для України особливого значення набуває питання забезпечення економічної безпеки. На підтвердження цього стаття 17 Конституції України проголошує, що поряд із захистом суверенітету й територіальної цілісності України найважливішою функцією держави, справою всього українського народу є забезпечення її економічної безпеки [1].

Важливою складовою економічної безпеки є безпека фінансова. Саме фінансово-кредитна система як об'єкт фінансової безпеки забезпечує розширене виробництво грошовими коштами, тому особлива роль у контексті побудови системи національної безпеки належить механізму забезпечення фінансової безпеки корпоративного сектора економіки. Таким чином, існує необхідність комплексного підходу до розгляду питань розробки ефективного механізму забезпечення фінансової безпеки корпорацій.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. У сучасній економічній літературі фінансова безпека корпорації

розглядається як елемент її економічної безпеки, що обумовлює недостатню розробленість підходу до вивчення фінансової безпеки корпорації як самостійного об'єкта дослідження, відсутність системи її оцінки й напрямів забезпечення. Таким чином, в Україні немає єдиного системного підходу до формування механізму забезпечення фінансової безпеки корпорації. Саме це й обумовило актуальність дослідження.

Методологічну основу дослідження склали роботи відомих українських і зарубіжних економістів І. О. Бланка [2], О. І. Барановського [3], А. Г. Загороднього [4], В. І. Мунтіяна [5] та ін.

Метою статті є розробка на основі системного підходу концепції формування механізму забезпечення фінансової безпеки корпорації, що уможливить її ефективне функціонування й розвиток в умовах динамічного зовнішнього середовища.

Виклад основного матеріалу. Найявні тлумачення фінансової безпеки корпорації характеризуються відсутністю єдиної системи поглядів на сутність цього поняття. До визначальних його положень відносять забезпеченість фінансовими ресурсами [3, 4,

6], найбільш ефективне використання ресурсів, що є в корпорації [5, 7], відповідність основних фінансових показників діяльності корпорації їх нормативним значенням [5, 7], захищеність фінансових інтересів на всіх рівнях фінансових відносин [2, 4, 6].

Так, на думку М. Єрмошенка, фінансовою безпекою є такий стан фінансово-кредитної сфери, який характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, здатністю цієї сфери забезпечувати ефективне функціонування національної економічної системи та економічне зростання [8].

Г. Пастернак-Таранушенко наводить визначення фінансово-грошової безпеки як різновиду безпеки, що впливає на всі галузі економіки держави. Оскільки гроші є еквівалентом вартості будь-яких товарів, вони (через ціну) є чинником, спроможним дестабілізувати економічне становище в країні. Гроші - не тільки паперові або монетні знаки обміну, купівлі або продажу, а ще й безготівкові перекази та цінні папери (акції, векселі, сертифікати, облігації тощо), що визначають фінансовий стан держави. Величезне значення має банківська система країни, яка реалізує всі операції, що стосуються обігу грошей та цінних паперів. Саме банки здатні стабілізувати або дестабілізувати фінансове становище держави [9]. Водночас він зазначає, що цінова безпека - це різновид безпеки, що має найбільший вплив на економіку.

В. Т. Шлемко під фінансовою безпекою розуміє такий стан фінансової, грошово-кредитної, валютної, банківської, бюджетної, податкової систем, який характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, здатністю забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи та економічне зростання [10].

При цьому існує об'єктивна потреба акцентування уваги на характеристиках фінансової безпеки, що якнайповніше розкривають економічний зміст цього поняття.

Стан фінансової безпеки України суттєво залежить від стійкого розвитку всіх її регіонів. Проблеми, що вирішуються в кожному окремому регіоні, у свою чергу повинні відповідати загальнодержавним інтересам, але при цьому необхідно враховувати й місцеві особливості. На наш погляд, фінансова безпека регіону - це такий стан його фінансів, який забезпечує гармонійне поєднання інтересів держави, регіону та населення, а також характеризується фінансовою незалежністю місцевого самоврядування. Регіон можна вважати фінансово незалежним, якщо місцеві органи влади мають право акумулювати та самостійно розпоряджатися фінансовими ресурсами, розмір яких відповідає покладеним на них функціям.

Очевидно, що національне багатство держави утворюється завдяки ефективному функціонуванню корпоративного сектора, отже, формування дієвої системи забезпечення фінансової системи на мікрорівні все більше набуває актуальності. На нашу думку, фінансова безпека корпорації - це рівень її фінансового стану, що забезпечує стабільну захищеність фінансових інтересів від негативних впливів чинників зовнішнього й внутрішнього середовища та створює умови для ефективного функціонування корпорації в певний час й успішного розвитку в майбутньому [11].

Потреби забезпечення фінансової безпеки формуються під впливом цілого ряду факторів: об'єктив-

них і суб'єктивних, внутрішніх і зовнішніх, прогнозованих і непередбачених. У концентрованому вигляді вони можуть виступати як деструктивні, що впливають на фінансову безпеку. У сучасній літературі виділяють декілька ступенів деструктивних факторів:

- поява зони ризику - імовірність виникнення обставин, здатних викликати небезпеку;
- виклично-провокаційні дії або засіб тиску;
- небезпека - реальна можливість заподіяти лихо, завдати шкоди;
- загроза - намір завдати шкоди.

Отже, створення дієвої системи фінансової безпеки передбачає чітке визначення джерел існуючих і потенційних загроз, а також наявних і необхідних ресурсів для їх нейтралізації. Безперечно, загроза - це один із найбільш небезпечних деструктивних факторів безпеки, що виявляється в намірі завдати шкоди.

Система реальних і потенційних загроз не є постійною, такі загрози можуть з'являтися та зникати, нарощуватися та зменшуватися, при цьому буде змінюватися їх значущість для фінансової безпеки. Значущість класифікації загроз фінансовій безпеці полягає в необхідності тверезо оцінити наявну ситуацію, дати оцінку існуючим негативним моментам і тенденціям їх розвитку, згрупувати негативні й позитивні дії факторів і на цій основі розробити обґрунтовані рекомендації для прийняття конкретних рішень. Аналіз існуючих підходів до забезпечення фінансової безпеки корпорації виявив недостатню розробленість внутрішніх механізмів, інструментів й етапів забезпечення фінансової безпеки корпорації.

Система загроз фінансовій безпеці є динамічною системою причинних зв'язків із великою кількістю контурів, зворотних зв'язків, наявність яких може значно посилювати результати реалізації будь-якої конкретної загрози безпеці. Ця особливість проявляється на сучасному етапі розвитку України, який характеризується наявністю великої кількості локальних загроз і швидко зростаючими кризовими ситуаціями внаслідок їх взаємодії. Класифікація загроз фінансової безпеки в їх взаємодії та динамічному розвитку необхідна для комплексного, системного підходу до вирішення питань забезпечення фінансової безпеки на будь-якому рівні управління - держави, регіону чи окремого суб'єкта господарювання.

Розглядаючи теоретичні основи формування системи фінансової безпеки в цілому та корпорації зокрема, можна зробити висновок, що її побудова залежить від багатьох факторів. У такій ситуації необхідним виявляється механізм забезпечення фінансової безпеки, що містить сукупність індикаторів, їх бар'єрних значень, а також підсистему виявлення загроз та прогнозування їх впливу на стан фінансової безпеки.

У зв'язку із цим усе більшої актуальності набуває розробка та реалізація ефективної та науково виваженої концепції формування системи фінансової безпеки корпорації (рис. 1), яку засновано на принципах економічності, комплексності, безперервності, гнучкості й адаптивності, оперативності й обґрунтованості.

Суб'єктами забезпечення фінансової безпеки виступають персонал корпорації та топ-менеджмент корпорації.

Метою формування механізму забезпечення фінансової безпеки корпорації виступає досягнення й підтримка рівня фінансового стану, що забезпе-

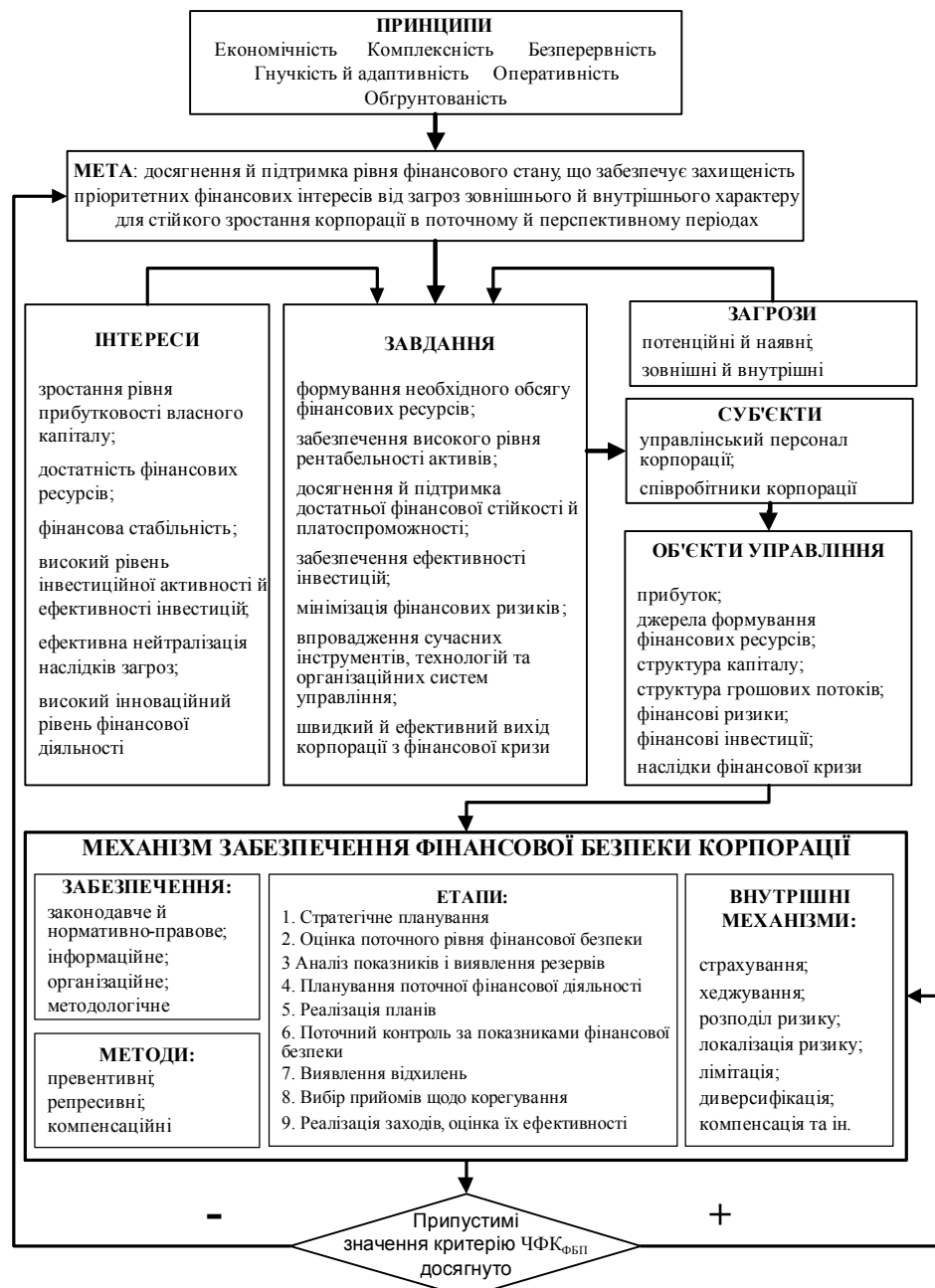

Рис. 1. Концепція формування механізму забезпечення фінансової безпеки корпорації.

чує захищеність пріоритетних фінансових інтересів від загроз зовнішнього та внутрішнього характеру для стійкого зростання корпорації в поточному й перспективному періоді.

Спираючись на мету, інтереси корпорації й загрози цим інтересам, визначимо ряд завдань, які повинні вирішуватися за допомогою запропонованого механізму: фінансове забезпечення суми чистого прибутку; формування необхідного обсягу фінансових ресурсів із внутрішніх та зовнішніх джерел; забезпечення достатньої фінансової стійкості й платоспроможності; забезпечення необхідного обсягу й рівня ефективності інвестицій; забезпечення мінімізації фінансових ризиків; своєчасне впровадження в практику фінансової діяльності сучасних інструментів, технологій та організаційних систем управління; швидкий та ефективний вихід корпорації з фінансової кризи.

Рішення таких завдань вкрай актуальне для корпорації внаслідок наявних і потенційних загроз її інтересам. У системі забезпечення фінансової безпеки корпорації доцільно розглядати лише пріоритетні фінансові інтереси, які відіграють найбільш важливу роль у забезпеченні її розвитку, причому система цих інтересів повинна охоплювати не тільки поточні, але й довгострокові їх види, що обумовлює стратегічну спрямованість фінансових інтересів у межах фінансової безпеки корпорації.

Як критерій ефективності механізму забезпечення фінансової безпеки корпорації пропонується використовувати умову максимізації часткового функціонального критерію рівня забезпечення фінансової складової економічної безпеки [12]:

$$ЧФК_{фбк} = \frac{Y_1}{P + Y_2} \rightarrow \max, \quad (1)$$

де: $ЧФК_{ф\text{бк}}$ - частковий функціональний критерій рівня забезпечення фінансової складової економічної безпеки корпорації;

V_1 - сукупний збиток, якого вдалося запобігти, по фінансовій складовій економічної безпеки корпорації;

V_2 - загальний збиток, який був завданий, по фінансовій складовій економічної безпеки корпорації;

P - загальні витрати на реалізацію заходів щодо запобігання збиткам по фінансовій складовій економічної безпеки в аналізованому періоді.

Безумовно, достовірна оцінка всіх можливих збитків, що були завдані та які вдалося відвернути, по кожному із заходів, що реалізуються, є складним процесом, проте саме така методика дозволяє співвідносити різні аспекти економічної безпеки корпорації між собою і є найбільш доцільною при розрахунку ефекту від заходів щодо забезпечення фінансової складової економічної безпеки корпорації. Якщо умови критерію концепції виконуються, то поставлену системою мету досягнуто, в іншому разі - необхідно вдосконалювати системи забезпечення, етапи реалізації, комплексно використовувати превентивні, репресивні компенсаційні методи й внутрішні механізми забезпечення фінансової безпеки корпорації (елементи механізму), доки мета не буде досягнута.

Висновки

Із усього вищевикладеного випливає, що розроблена концепція формування механізму забезпечення фінансової безпеки корпорації спрямована на досягнення й підтримку рівня її фінансового стану, який забезпечує стійке зростання підприємства в довгостроковому періоді. У межах концепції уточнено пріоритетні фінансові інтереси корпорації та загрози цим інтересам, суб'єкти й об'єкти управління, визначені принципи, мета й завдання механізму, запропоновані етапи забезпечення фінансової безпеки, а також методи, внутрішні механізми й кри-

терії ефективності. Запропонована концепція формування механізму забезпечення фінансової безпеки корпоративної структури дозволить комплексно впливати на внутрішні й зовнішні загрози її фінансовим інтересам шляхом запобігання, можливим збиткам, їх мінімізації й компенсації. Перспективи подальших досліджень полягають у розробці взаємозв'язків та методів упровадження механізму забезпечення фінансової безпеки корпорації до національної системи корпоративних відносин.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України // ВВР. - 2011. - № 10.
2. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И. А. Бланк. - К. : Ника-Центр: Эльга, 2004. - 776 с.
3. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення) : [монографія] / О. І. Барановський. - К. : Б.В., 2004. - 759 с.
4. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. - К. : Знання, 2007. - 1072 с.
5. Мунтіян В. І. Економічна безпека України : [монографія] / В. І. Мунтіян. - К. : КВІЦ, 1999. - 464 с.
6. Ковалев Д. Количественная оценка уровня экономической безопасности предприятия / Д. Ковалев, И. Плетникова // Экономика Украины. - 2001. - № 5. - С. 35-40.
7. Александров И. А. Оценка финансовой безопасности промышленного предприятия / И. А. Александров, Е. А. Орлова, А. В. Половян // Наукові праці ДНТУ. - 2002. - № 46. - С. 12-19. - (Сер. Економічна).
8. Єрмошенко М. Фінансова безпека / М. Єрмошенко // Віче. - 1998. - №11. - С. 61-73.
9. Пастернак-Таранушенко Г. Економічна безпека держави / Г. Пастернак-Таранушенко. - К. : Наук. думка, 1994. - 140 с.
10. Шлемко В. Т. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення / В. Т. Шлемко, І. Ф. Білько. - К. : НІСД, 1997. - 144 с.
11. Кужелев М. О. Концептуальні основи розвитку корпоративних відносин : [монографія] / М. О. Кужелев. - Донецьк : ТОВ "Східний видавничий дім", 2012. - 260 с.
12. Кужелев М. А. Финансовая безопасность: государство, регион, личность / М. А. Кужелев, Е. А. Маковская // Ломоносов 2001 : сб. тезисов и докладов на международной конференции. - М. : МГУ им. М. В. Ломоносова, МАКС Пресс, 2001. - С. 129-130.

Кужелев Михаил,

*доктор экономических наук, доцент кафедры финансов и банковского дела
Донецкого национального университета*

ФОРМИРОВАНИЕ МЕХАНИЗМА ОБЕСПЕЧЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ КОРПОРАЦИИ

В статье рассмотрены концептуальные подходы к формированию механизма обеспечения финансовой безопасности корпорации в современных условиях; предложен авторский подход к определению категории "финансовая безопасность корпорации" и разработаны методы обеспечения финансовой безопасности корпоративной структуры.

Ключевые слова: финансовая безопасность корпорации; корпорация; финансовые угрозы; финансовые интересы; механизм обеспечения финансовой безопасности.

Kuzheliev Mykhailo,

*Doctor of Economics, Assistant Professor of the Banking and Finance Department,
Donetsk National University*

CORPORATION'S FINANCIAL SAFETY TOOLS FORMATION

At the moment of corporate relation development it is very crucial to study the problem of Ukraine's economic interests' protection and national financial safety system formation. Financial safety is a key subsystem of all-level economic safety. At the same time, formation of financial safety's system at all levels (state, region, corporate

structure, person) had no attention from domestic researchers. And carried studies are non-systemic and not consistent. In present article conceptual approaches to the formation of financial safety's securing tools for corporation under dynamic environment conditions are suggested. In particular, existing approaches to the definition of the category "financial safety" are analyzed and the author's approach to the definition is presented. Also destructive factors defining the state of financial safety at any level are identified; the conclusion that it is necessary to identify sources of existing and potential financial threats and determine the resources to neutralize them has been made. It is suggested to consider the financial threat as a dynamic system of causal relationships with many feedback loops allowing identification of vector influencing the object. All stated above determines the necessity for concept of financial safety's system creation at base level of the economic system - the corporation.

The developed concept involves defining the principles of the proposed system, formulation of managing goals and tasks, systematization of potential safety threats, the determination of control object and most importantly - the development of financial safety securing tool for corporation under dynamic environment conditions. The proposed concept is aimed to achieving and maintaining of certain level of corporation's financial condition, providing long term sustainability.

Keywords: financial security of the corporation; the corporation; financial threats; financial interests; mechanisms of financial security.

REFERENCES

1. The Constitution of Ukraine (2011), *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, №10 (ukr).
2. Blank I. A. (2004), The financial management enterprise security, Kyiv, 776 p. (ukr).
3. Baranovskyi O. I. (2004), Financial Security in Ukraine (assessment methodology and tools support), Kyiv, 759 p. (ukr).
4. Zahorodnii A. H. & Vozniuk H. L. (2007), Financial and economic dictionary, Znannia, Kyiv, 1072 p. (ukr).
5. Muntiiian V. I. (1999), Economic security of Ukraine, Kyiv, 464 p. (ukr).
6. Kovalev D. & Pletnikova Y. (2001), Quantifying the level of economic safety of the enterprise, *Ekonomika Ukrainy*, № 5, pp. 35-40 (ukr, rus).
7. Aleksandrov Y. A., Orlova E. A., Polovian A. V. (2002), The assessment of the financial safety of industrial enterprises, *Naukovi pratsi DNTU*, № 46, pp. 12-19 (ukr, rus).
8. Yermoshenko M. (1998), Financial security, *Viche*, № 11, pp. 61-73 (ukr).
9. Pasternak-Taranushenko H. (1994), Economic safety of the state, *Naukova dumka*, Kyiv, 140 p. (ukr).
10. Shlemko V. T. & Binko I. F. (1997), Economic security of Ukraine: the essence and directions of ensuring, Kyiv, 144 p. (ukr).
11. Kuzheliev M.O. (2012) Conceptual bases of development of corporate relations, TOV «Skhidnyi vydavnychiy dim», Donetsk, 260 p. (ukr).
12. Kuzhelev M. A. & Makovskaia E. A. (2001), Financial security: state, region, personality, *Sbornyk tezysov y dokladov na mezhdunarodnoi konferentsyy «Lomonosov 2001»*, MAKS Press, Moscow, pp. 129-130 (rus).

© Кужелєв Михайло

Надійшла до редакції 25.06.2013

УДК 658.1

ЛЯШОВ ДМИТРО,

аспірант Приазовського державного технічного університету, м. Маріуполь

УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ВИКОРИСТАННЯ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

У статті досліджені проблемні питання управління ефективністю використання персоналу підприємства, які вирішуються в дисертаційних роботах українських і російських дослідників, а також у ряді публікацій у спеціалізованій пресі. Сформульована постановка задачі управління ефективним використанням персоналу як завдання системи управління охороною праці, відповідної новим економічним реаліям. Установлено, що окремі частини цього завдання вирішуються в різних підсистемах управління підприємством. Запропоновано напрями вдосконалення системи управління охороною праці з урахуванням рішення поставлених завдань.

Ключові слова: ефективність; персонал; використання персоналу; система управління; умови праці; охорона праці.

Постановка проблеми. Ідея управління ефективністю використання персоналу підприємства полягає в цілеспрямованому управлінні умовами праці з метою скорочення втрат робочого часу, пов'язаних

них із їх впливом на організм працівника. Умови праці на підприємствах впливають на здоров'я й працездатність працівників. У результаті працівник ризикує захворіти загальним захворюванням, професійним